

(НЕ)ДИТЯЧІ СТОСУНКИ

ONLINE

7-11 клас

Шановні вчителі!

Дякуємо Вам, що з 2019 року активно підтримуєте проєкт та сприяєте захисту дітей в інтернеті.

Наша мета - аби діти були захищені онлайн не лише надійним паролем, але й знали, як поводитись в мережі.

Завдяки вчителям та шкільним психологам, які стали лідерами з захисту дітей онлайн, спільними зусиллями нам вдається донести до учнів необхідні знання та посилити їхню онлайн-безпеку.

До Європейського дня захисту дітей від сексуального насильства та сексуальної експлуатації 2021 ми підготували для Вас всі необхідні матеріали, аби в інтерактивній формі залучити більше учнів до усвідомлення можливих онлайн-ризиків та шляхів їх подолання.

Урок такого формату є першим в Україні, що використовує комп'ютерну гру для пояснення теми онлайн-безпеки, та немає аналогів в інших країнах.

Вдячні Вам за підтримку.

команда #stop_sexтинг

Зміст

1. Довідник вчителя	2
1.3 чим діти зіштовхуються в інтернеті.....	2
2. Секстинг: поняття, причини та наслідки.....	4
3. Роль закладів освіти в убезпеченні дітей онлайн.....	6
4. Ознаки того, що дитина має небезпечну взаємодію онлайн.....	7
5. Як говорити з дитиною, яка зазнала насильства онлайн.....	9
6 . Реагування на виявлене насильство в інтернеті.....	10
2. Хід проведення уроку.....	12
3. Форма зворотного зв'язку.....	17

ДОВІДНИК ВЧИТЕЛЯ

З ЧИМ ДІТИ ЗІШТОВХУЮТЬСЯ В ІНТЕРНЕТІ?

Основними формами взаємодії сучасних дітей в Інтернеті є онлайн-спілкування (через месенджери, в онлайн-групах, а також аудіо і відео додатки) і онлайн-ігри, де є можливість спілкуватися з іншими учасниками або в чаті, або за допомогою аудіо зв'язку.

За підтримки та нагляду дорослих ці форми взаємодії можуть позитивно вплинути на особистісний розвиток дитини. Діти використовують соціальні мережі для розваги, знайомств і підтримки дружніх відносин, щоб ділитися інтересами, пізнавати інших і розвивати стосунки з сім'єю. Це продовження їхньої особистої взаємодії в реальному житті.

Окрім переваг, які цифрове середовище надає дітям у навчанні та дозвіллі, діти також зазнають різних ризиків, серед яких:

- взаємодія зі шкідливим контентом,
- шантаж та погрози,
- кібербулінг,
- сексуальне насильство та експлуатація онлайн.

Сексуальне насильство та експлуатація дітей онлайн: ситуація в Україні.

У 2021 році в Україні вперше опубліковано всенациональне дослідження на тему «Сексуальне насильство над дітьми та сексуальна експлуатація дітей в інтернеті в Україні». Дослідження було проведено МБО «Служба порятунку дітей» у партнерстві з Уповноваженим Президента України з прав дитини. За його даними протягом 2020 року:

14,4% дітей шкільного віку отримували в інтернеті питання про їхні інтимні частини тіла,

11% отримували повідомлення, що містять зображення чийогось оголеного тіла,

8% отримували прохання надіслати своє інтимне фото,

понад 3% дітей отримували запит здійснити сексуалізовані дії перед веб-камерою.

В міжнародних публікаціях такі явища набули термінів «секстинг», «онлайн грумінг» та «сексторшен».

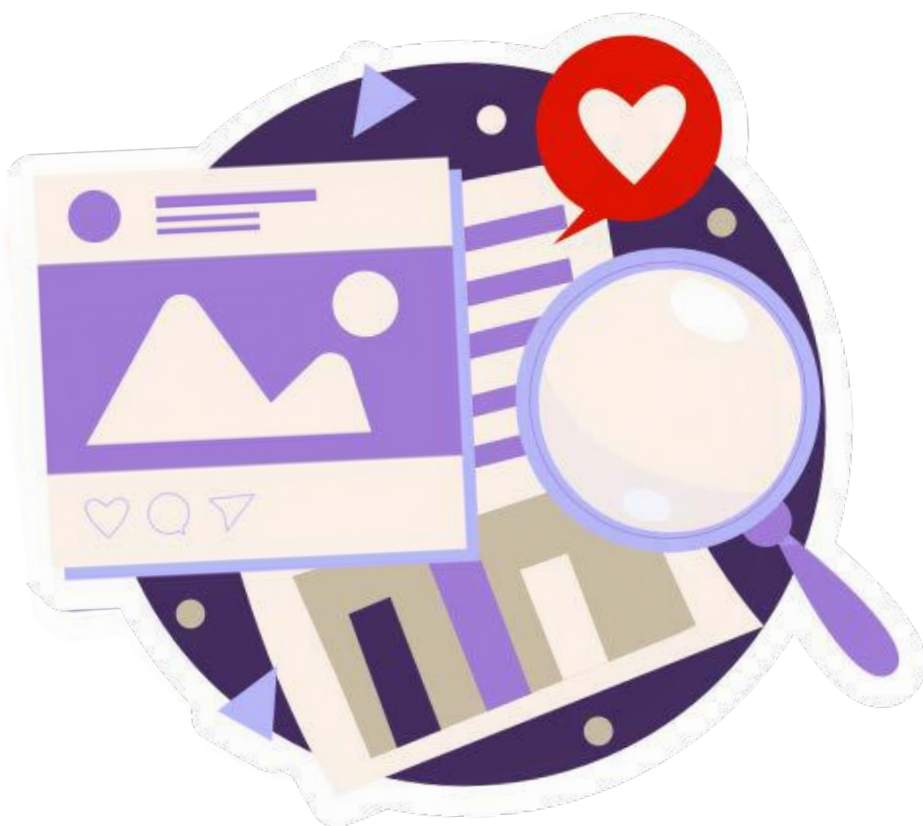
Розкриття понять в національному контексті.

Секстинг – це обмін власними фото-, відео- та текстовими матеріалами інтимного характеру, із застосуванням сучасних засобів зв'язку: мобільних телефонів, електронної пошти, соціальних мереж.

Онлайн-грумінг – це побудова дорослим/групою дорослих осіб довірливих стосунків з дитиною (підлітком) з метою сексуального насильства онлайн чи у реальному житті. Зазвичай злочинці (або злочинні угруповання) реєструються в соціальних мережах під виглядом підлітків чи налагоджують контакт зі школярами в онлайн іграх, через соціальні мережі та ін.

Сексторшен - це вимагання приватних матеріалів, шантажування ними та вимагання грошей чи додаткових, більш відвертих, матеріалів.

Такі дії передбачають кримінальну відповідальність злочинців за статтями 156-1 (домагання дитини для сексуальних цілей) та 301-1 (виготовлення та розповсюдження дитячої порнографії) Кримінального кодексу України.

СЕКСТИНГ: ПОНЯТТЯ, ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ

Секстинг – це обмін власними фото-, відео- та текстовими матеріалами інтимного характеру, із застосуванням сучасних засобів зв'язку: мобільних телефонів, електронної пошти, соціальних мереж.

Причини

Доступність гаджетів

Будь-яка дитина може надіслати своє зображення, якщо в неї є пристрій з камерою та доступ до Інтернету. Таким чином діти досліджують власну сексуальність. Для підлітків це на перший погляд виглядає безпечніше, ніж справжній секс.

Особливість підліткового віку і брак уваги з боку дорослих.

Відтак діти шукають уваги у соціальних мережах. Через сучасні тенденції відбувається гіперсексуалізація поведінки - бажання виглядати відверто та спокусливо.

Брак знань щодо можливих наслідків віртуальних стосунків.

Оскільки секстинг може бути частиною побудови довіри в онлайн середовищі, особливо між підлітками: “я надішлю тобі відверті фото, щоб показати, що довіряю тобі”. Але людина може зловживати такою довірою, про що підлітки не замислюються. Секстинг може бути частиною шантажу: “якщо не надішлеш фото, значить ти мені не довіряєш, тож давай розірвемо наші стосунки”.

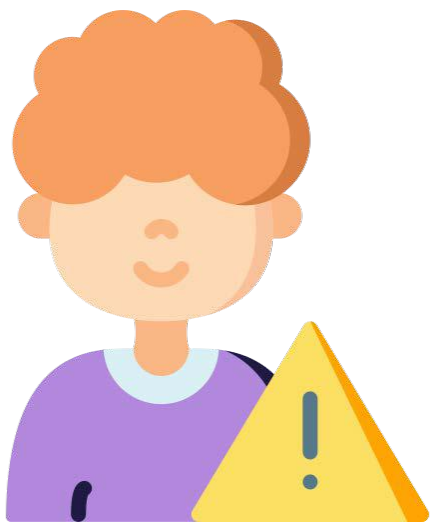
На перший погляд, це може здаватися жартом, проте наслідки секстингу для дитини можуть бути небезпечними. Навіть якщо фото не були опубліковані та залишаються таємницею, дитина постійно перебуває в надзвичайно пригніченому стані: переживає, що її приватні світлини побачать та опублікують сторонні люди, що вона стане об'єктом знущань з боку однолітків.

Стан дитини ускладнюється й тим, що їй важко та соромно зізнатися у такому вчинку дорослим, хоча саме їхня участь важлива для вирішення цієї проблеми. Розповсюдження таких матеріалів може призвести до переслідування дитини в учнівському колективі, виникнення проблем в освітньому процесі.

Такі дії загрожують психічному здоров'ю дитини, підбивають її довіру до оточуючих, створюють проблеми в побудові стосунків у майбутньому, можуть стати причиною втечі з дому та спроб покінчити життя самогубством. Окрім того, секстинг може стати серйозною перешкодою для самореалізації у дорослому житті (під час навчання чи пошуку роботи), оскільки роботодавці можуть побачити світлини у відкритому доступі в мережі.

Повністю ж видалити будь-яку інформацію, розповсюджену в мережі, практично неможливо.

Більше про сексторшен, онлайн грумінг та кібербулінг можна дізнатись у довіднику: <https://stop-sexting.in.ua/guide-for-teachers/>

РОЛЬ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ В УБЕЗПЕЧЕННІ ДІТЕЙ ОНЛАЙН

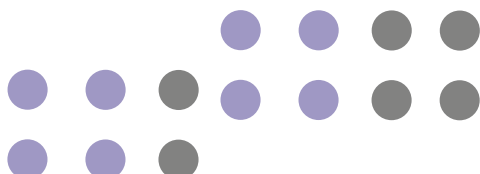
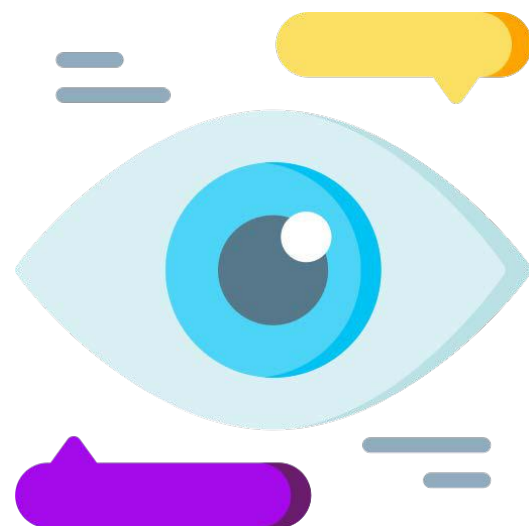
Розвиток цифрової грамотності педагогічних працівників та проведення тематичних освітніх заходів серед учнів визначено важливою складовою в профілактиці випадків онлайн насильства та експлуатації дітей, як зазначено, зокрема, в рекомендаціях Ради Європи та коментарі Комітету ООН з прав дитини.

Повноваження педагогічних працівників затверджено і національним законодавством.

Згідно з Законом України «Про освіту» формування поваги до прав і свобод людини, нетерпимості до приниження її честі та гідності, фізичного або психологічного насильства, а також до дискримінації за будь-якими ознаками є одним з основних принципів освітньої діяльності (стаття 6). А обов'язками педагогічних працівників є «захищати здобувачів освіти під час освітнього процесу від будь-яких форм фізичного та психологічного насильства, приниження честі та гідності, дискримінації за будь-якою ознакою» (стаття 54). Окрім того, якщо насильство стосовно дитини, в тому числі через Інтернет, трапилось з дитиною поза школою, саме педагогічний працівник, контактуючи з дитиною повсякденно, може помітити ознаки насильства та допомогти дитині.

Зокрема, Постанова КМУ №800 від 3.10.2018 визначає заклади освіти як суб'єктів виявлення та/або організації соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах (що в т.ч. числі спричиняються насильством щодо дитини).

Часом педагогічний працівник чи адміністрація закладу освіти - єдина допомога, на яку може розраховувати дитина.

ОЗНАКИ ТОГО, ЩО ДИТИНА МАЄ НЕБЕЗПЕЧНУ ВЗАЄМОДІЮ ОНЛАЙН

Важливо розуміти ознаки, за якими можна виявити дитину, що потрапила в халепу, задля своєчасного надання їй всебічної допомоги.

Деякі психічні, психологічні та соціальні стани сигналізують про те, що дитина переживає певний травматичний досвід та потребує допомоги. Це стосується, у тому числі, і небезпечної взаємодії як в онлайні, так і в офлайні.

Фізичні зміни:

- дитина виглядає невиспаною та на уроках чи перервах може засинати;
- скарги на головну біль чи біль у шлунку;
- швидка втрата ваги чи її набирання;
- помітні самоушкодження (порізи, глибокі подряпини, синці) на тілі;

Психічні зміни:

- розсіяна увага дитини;
- тимчасова “втрата” пам’яті, коли дитина забуває свої дії чи слова;
- втрата відчуття часу;
- регресія поведінки – коли дитина поводить себе так, наче вона молодша за свій вік;

Психологічні зміни:

- помітний страх чи нервовість дитини, коли вона перебуває у школі;
- також спостерігається нервовість чи злість під час використання гаджету;
- можуть бути агресивні прояви без явної на то причини;
- знижується якість навчальної діяльності, дитина може відмовлятися від усних відповідей;

Соціальні зміни:

- дитина віддаляється від однокласників та тих, з ким більше часу проводила разом під час перерв;
- дитина виглядає депресивною - не комунікує з оточуючими, проявляє пасивність та не приймає участі у спільних обговореннях;

- може прогулювати школу посилаючись на погане самопочуття;
- спостерігається замкнутість та однотипові відповіді на питання від дорослих;
- батьки можуть скаржитись на те, що дитина зникає з дому;
- дитина різко видалила всі свої профілі у соціальних мережах;
- у комунікації з'являються нові сленгові слова, які раніше дитина не використовувала;
- педагогічний працівник може помітити, що дитину зустрічають зі школи незнайомі йому люди.

Для того, щоб впевнитись, чи дійсно дитина переживає важкий життєвий етап та потребує допомоги від дорослих, слід поговорити з нею. Рекомендації, як це зробити, знайдете у наступному розділі.

ЯК ГОВОРИТИ З ДИТИНОЮ, ЯКА ЗАЗНАЛА НАСИЛЬСТВА ОНЛАЙН

1. Старанно підбирайте час та місце.

Виберіть місце, де дитині комфортно, або запитайте її, де вона хотіла би поговорити. Уникайте розмов в присутності того, хто може заподіяти шкоду дитині, психологічну у тому числі.

2. Заспокойте дитину тим, що ви поруч і дитина зараз знаходиться в безпеці.

3. Слідкуйте за своїм тоном під час розмови.

Якщо ви почнете розмову серйозним тоном, ви можете налякати дитину, і вона, швидше за все, дасть вам відповіді, які ви хочете почути, а не правду, яка з нею трапилась. Постарайтеся зробити розмову невимушеною - це дозволить дитині розслабитись.

4. Використовуйте звичні для дитини слова.

5. Ставте відкриті питання.

Наприклад, "Поділись, будь ласка, що викликало такі переживання у тебе?". Тут дитина може розповісти і про свої дитячі історії, і поступово перейти до ситуації, яка трапилась.

6. Слухайте та чуйте.

Дозвольте дитині розповідати у тому ритмі, як зараз їй хочеться.

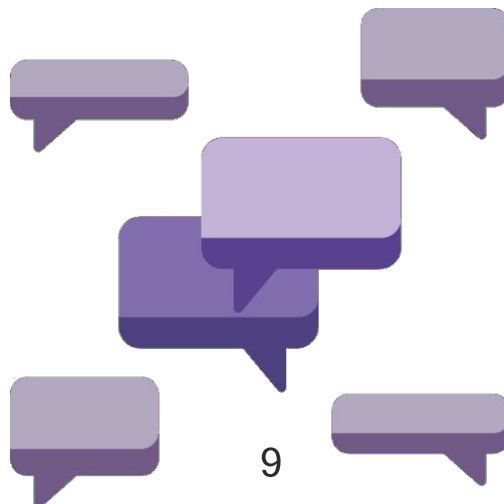
7. Уникайте суджень та звинувачень.

8. Використовуйте "Я" повідомлення.

Замість "Як таке могло трапитись?" - "Я співчуваю, що тобі довелося таке пережити..".

9. Будьте терплячі.

Пам'ятайте, що ця розмова може бути дуже страшною для дитини. Багато злочинців погрожують тим, що станеться щось страшне, якщо хтось дізнається про їхнє спілкування. Вони навіть можуть погрожувати фізичним насильством щодо дитини чи її близьких.

РЕАГУВАННЯ НА СЕКСУАЛЬНЕ НАСИЛЬСТВО НАД ДІТЬМИ В ІНТЕРНЕТІ.

Основні принципи реагування:

1. Дитина, яка зіштовхнулася з онлайн ризиком потребує підтримки, без осуду чи критики.
2. Не надавайте ситуації зайвого розголосу в школі – не робіть із цього скандал чи публічне обговорення, оскільки це ще більше травмує дитину.
3. Вирішення ситуації потребує включеності як адміністрації школи, так і батьків дитини.
4. Для збереження доказів дитина, яка є постраждалою, має зробити скрін переписки, де видно, кому і коли були надіслані матеріали. Це потрібно зробити до того, як вжито заходів для видалення таких матеріалів, адже ці скрині стануть доказами в кримінальному процесі.
5. Прибрати фото чи відео матеріали з мережі доволі непросто і важливо зупинити поширення такого контенту через видалення зображень:
 - у діалогах дитини, яка поширила матеріали;
 - у хмаросховищах, на пристроях, у діалогах та групах тих, хто їх зберіг собі (наприклад, учні класи);
 - у соціальних мережах через звернення до адміністрації ресурсу.

Куди дитина та її батьки можуть звернутись по допомогу:

Урядова консультаційна лінія з питань безпеки дітей в Інтернеті

- набрати 1545, далі обрати “3”. Працює 24/7. Дзвінки безкоштовні.

Чат-бот проекту #stop_sexтинг на сайті <https://stop-sexting.in.ua/chatbot/> або у телеграмі @StopSextingBot

Отримання дітьми психологічної консультації:

Національна дитяча гаряча лінія - безкоштовно подзвонити за номером 116 111 (з понеділка по п'ятницю, з 12:00 до 20:00)

Організація Teenenergizer - консультації за принципом “рівний-рівному” або з психологом безкоштовно і конфіденційно - teenenergizer.org/consultations

Видалення контенту із зображенням сексуального насильства над неповнолітньою особою: <https://stop-sexting.in.ua/send/>

Онлайн звернення до кіберполіції: <https://ticket.cyberpolice.gov>

ОПИС УРОКУ

Назва: «(Не)дитячі стосунки online»

Мета: сформувати в учнів 7-11 класів знання про актуальні ризики в інтернеті, пов'язані з надсиланням власних інтимних фото, а також зі шляхами звернення по допомогу за виявлення ризикованої ситуації.

Очікувані результати:

учні знають поняття «секстинг»;

учні знають ознаки ризикованого спілкування онлайн;

учні розуміють наслідки секстингу;

учні знають, як діяти, якщо вони або хтось із їхніх друзів опинились в ситуації секстингу.

Як підготуватись до уроку:

Ознайомтесь зі змістом, викладеним на сторінках 2-7

Продивіться вебінар «Уроки, що створюють безпечне онлайн-середовище» у записах на сторінці <https://cutt.ly/OTaJwzn>.

Попросіть дітей взяти свої навушники для прослуховування аудіодоріжок.

Встановіть на шкільні комп'ютери програму «(Не)дитячі онлайн-стосунки». Її завантаження є безкоштовним. Доступ за посиланням: <https://stop-sexting.in.ua/nedytyachi-stosunky-online-urok-dlya-7-11-klasiv/>.

Переконайтесь, що в класі є дошка та крейда або фліп-чарт та маркери для останньої вправи.

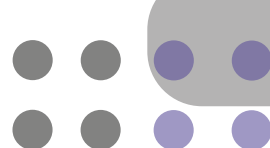
Проведіть урок відповідно до ходу його проведення (с.12-17)

Загальна тривалість уроку: 45 хвилин.

План уроку

Час (хв)	Зміст	Для чого	Додаткові матеріали, обладнання
3	Вітальне слово.	Активізація уваги та концентрація на темі уроку.	
5	Інформаційне повідомлення «Секстинг»	Ознайомити дітей із поняттям секстингу.	
20	Квест «(Не)дитячі онлайн стосунки»	Допомогти усвідомити наслідки секстингу.	Попередньо встановлена на комп'ютер гра; персональні навушники
5	Обговорення квесту	Діти розуміють причини та наслідки секстингу.	
5	Вправа «План дій».	Діти знають, як і до кого можна звернутись, якщо вони або їх друзі потрапили в ризиковану ситуацію.	
5	Вправа «Стіна підтримки»	Сприяти відповідальному ставленню до онлайн спілкування без упереджень до тих, кому потрібна допомога	Дошка та крейда або фліп-чарт та маркери
2	Завершення	Підвести підсумки уроку.	

Нотатка для дистанційного проведення:

Якщо у зв'язку з карантинними обмеженнями урок проводиться дистанційно, учні проходять квест, встановивши попередньо його на свої особисті комп'ютери, а «Стіна підтримки» забезпечується через онлайн інструменти (наприклад Conceptboard (чи інші інтерактивні онлайн-дошки) або google doc).

Вітальне слово. 3 хв.

Привітайте учнів та повідомте, що заняття присвячене безпечному спілкуванню в інтернеті.

Активізуйте увагу учнів простими вступними питаннями, попросивши підняти руки тих, чия відповідь «так». Якщо Ваша особиста відповідь також «так» - піднімайте руку разом із класом (задавайте питання поступово, даючи можливість надати відповіді) :

хто з вас спілкується з батьками та родичами онлайн?

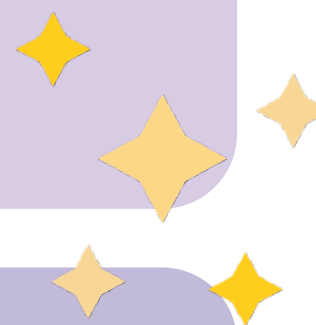
хто має друзів з форумів чи онлайн ігор, яких ви ніколи не зустрічали наживо?

хто зареєстрований більше, ніж в одній соціальній мережі?

хто має закритий акаунт?

хто знає, що таке «секстинг»?

Перейдіть до наступної частини уроку.

Інформаційне повідомлення «Секстинг». 5 хв.

Якщо хтось з учнів підняв руку на попереднє питання, попросіть їх пояснити, що таке секстинг.

Доповніть відповідь класу визначенням «Секстинг – це обмін власними фото-, відео- та текстовими матеріалами інтимного характеру, із застосуванням сучасних засобів зв'язку: мобільних телефонів, електронної пошти, соціальних мереж».

Спитайте клас: як Ви вважаєте, чому хтось може надіслати свої оголені фото в інтернеті?

Можете доповнити варіанти учнів відповідями: отримати увагу, пофліртувати, виявити свою прихильність до свого хлопця/своєї дівчини, для провокації та інші.

Продовжіть діалог з класом: як ви вважаєте, чи має значення, надсилає хтось своє приватне фото своєму справжньому другу чи тільки тому, з ким познайомились онлайн?

Прийміть ті відповіді, які назвуть учні, але не коментуйте і не виправляйте їх, поки вони не пройдуть онлайн гру.

Подякуйте учням за активність та зробіть перехід до наступного етапу уроку.

Примітка для вчителя: задавайте питання поступово. Надавайте дітям можливість відповідати на питання. Не коментуйте їхні відповіді та не намагайтесь одразу вплинути на їхнє ставлення до спілкування в інтернеті. Вам важливо почути відповіді на початку, аби розуміти, як змінилось уявлення дітей про поведінку в мережі на кінець уроку.

Квест «(Не)дитячі онлайн стосунки».

20 хв.

Учні мають включити на комп'ютері гру, підключити навушники та розпочати квест, під час якого вони виконуватимуть завдання, які знаходитимуть на екрані та які чути будуть в аудіодоріжці.

Перед початком надайте їм наступні настанови:

Під час гри ваш одноліток розповідатиме вам свою історію.

Ваша задача - знайти у кімнаті всі необхідні підказки та використати їх, аби завершити квест.

Якщо квест викличе у когось сильні емоції - ви можете припинити гру раніше і дочекатись своїх однокласників.

Орієнтовна тривалість гри - до 15 хвилин. Можливо хтось пройде квест і швидше.

Нотатка для вчителя: в учнів можуть бути різні реакції на квест залежно від їх темпераменту та особистого досвіду (сміх, зверхність, відстороненість). Дозвольте на час гри учням проявляти емоції, не прериваючи їх.

Коли потрібно втрутитись : якщо Ви бачите, що хтось з учнів сильно переживає, нервується чи засмучений під час квесту – підійдіть до нього/неї. Можливо, учень/учениця занадто співчуває персонажу або на власному досвіді мав/мала таку ситуацію. За такого випадку, керуйтеся рекомендаціями, що описані в підрозділі «Як говорити з дитиною...» (С.9).

Якщо учні пройшли квест за 15-17 хвилин або раніше, перейдіть до спільного обговорення.

Коли пройшло 17 хвилин, але ще є ті, хто проходить квест, також попросіть залишити гру та доєднатись до класу.

Обговорення квесту. 5 хв.

Переконайтесь, що всі учні добре себе почувають, та попросіть їх поділитись своїми враженнями від квесту.

Перейдіть до загального обговорення (поступово задавайте питання учням; після того, як вони озвучили свої відповіді, доповніть їх):

1. Як думаєте, персонаж квесту – це хлопець чи дівчина?

Доповнення: квест розповідає реальну історію дівчини, але на її місці може опинитись будь-хто. Злочинці, які здійснюють онлайн насильство, здійснюють злочини і щодо хлопців, і щодо дівчат.

2. Чому персонаж квесту почала довіряти своєму «другу» онлайн?

Доповнення: злочинці, хто здійснює насильство онлайн, часто входять у довіру, прикидаючись друзями, однолітками, які поділяють ваші інтереси, роблять компліменти та надають емоційну підтримку, допоки не виконають свій умисл.

Тому важливо пам'ятати, що такі прояви можуть бути ознаками того, що «друг онлайн» насправді злочинець: їхні інтереси занадто схоже збігаються з вашими, вони приділяють дуже багато уваги тому, що ви поширюєте та перебільшують у компліментах до ваших фото; вони пропонують дарувати вам подарунки або обіцяють винагороду, якщо ви поділитесь з ними тим, про що вони просять; наполягають на розмовах, які вам неприємні або викликають дискомфорт; наполягають на спілкуванні “в приватних повідомленнях”, якщо до цього ви спілкувались у груповому чаті; наполягають на тому, щоб ваше спілкування залишалось в секреті.

3. Чому персонаж квесту надіслала свої інтимні фото іншій людині?

Доповнення: вона довіряла тому, з ким зустрічалась, вважала це безпечним; але насправді після того, як ми поширили власне будь-яке фото чи інформацію онлайн - ми не маємо над нею контролю. Зловмисники (і навіть колишні друзі, які переживають образу) можуть зберегти зображення на своєму пристрої, або зробити скріншот, і поширювати це надалі різними каналами.

4. Яких наслідків злякалась персонаж?

Доповнення: розкриття приватного контенту перед тими, кому він не призначався як наслідок - булінг однолітків. Страх, що доведеться розповісти батькам свою історію, яку хотілось залишити приватною.

5. Чому персонаж наважилась розповісти все батькам? Як гадаєте, як продовжилась її історія?

Доповнення: розповісти було страшно, але це правильний крок, аби отримати допомогу та покарати зловмисника. Вимагання інтимного контенту у неповнолітніх є злочином. А тому важливо вчасно повідомити про проблему, аби отримати і психологічну допомогу, і правовий захист.

Вправа «План дій». 5 хв.

Підсумуйте спільно з учнями, куди та як вони можуть звернутись по допомогу, якщо знають про випадок секстингу.

Ймовірно, після квесту діти вже назвуть кіберполіцію та урядову лінію 1545. Розгляньте з ними способи реагування детальніше (за можливості, запишіть ключові контакти на дошці) .

Отримати консультацію та підтримку можна за номером 1545 (далі обрати «3»). Це урядова лінія з питань безпеки в інтернеті, що працює цілодобово та безкоштовно.

Психологічну підтримку за підходом «рівний-рівному» можна на базі організації Teenergizer - teenergizer.org/consultations/.

Якщо трапився злочин, онлайн звернення можна оформити на сайті кіберполіції: ticket.cyberpolice.gov

Більше інформації у вільному доступі має чат-бот проєкта #stop_sexтинг у телеграмі @StopSextingBot

Якщо після проходження квесту Вам потрібно більше поговорити про онлайн-безпеку, зверніться на 1545 (далі обрати «3») або до Teenergizer, аби отримати психологічну підтримку.

Вправа «Стіна підтримки». 5 хв.

Нагадайте дітям, що добре знати, як не потрапити в халепу, але є багато однолітків, які потребують допомоги.

Попросіть дітей занотувати слова підтримки на дошці або фліп-чарті для тих, хто зазнав насильства або експлуатації в інтернеті.

Зробіть фото цієї дошки (без облич дітей), аби докласти до форми зворотного зв'язку про проведений урок.

Завершення. 2 хв.

Подякуйте учням за щирість та активність та нагадайте про правило білборда:

«Перед тим, як ділитися з кимось своїми контентом (інформацією або фотографіями), уявіть, що цей контент висить на великому білборді перед всією школою та перед вашим домом. Якщо ви не хочете, аби інформація стала всім доступною - не надсилайте її нікому онлайн та не публікуйте».

ФОРМА ЗВОРОТНОГО ЗВ'ЯЗКУ.

Дякуємо Вам, що присвятили свій час проведенню цього уроку.

Аби отримати електронний документ, що засвідчує його проведення, заповніть електронну форму за посиланням <https://cutt.ly/4fZmhJx>, доклавши фото стіни побажань.

Увага: для дотримання чинного законодавства, ми просимо Вас не робити фотографії, на яких видно обличчя дітей.

